

Mötesanteckningar samråd mänskliga rättigheter

Mötesdatum: 5 september

Tid: Kl. 09:00-12.00

Plats: Chalmerska huset, lokal: Biblioteket, Södra hamngatan 11, 411
14 Göteborg

Deltagande organisationer:

Antidiskrimineringsbyrån Fyrbodals/Integrationsforum mot rasism
Göteborgs Stadsmission
IM – Individuell Människohjälp
Integrationsnätverk Göteborg
Personligt ombud Bräcke diakoni
Svenska Muslimer för Fred och Rättvisa Region Väst

Förhindrade organisationer:

Antidiskrimineringsbyrån Väst
MÄN för jämställdhet Göteborg
RFSU Göteborg
Svenska Röda Korset
#utanskyddsnet

Övriga deltagare:

Stefan Lindborg (V), ordförande beredningen för mänskliga rättigheter
Anne-Marie Ekström (L), vice ordförande beredningen för mänskliga
rättigheter
Emma Broberg, regionutvecklare, hållbarhetsavdelningen, VGR
Maria Larsson, regionutvecklare, samhällsanalys, VGR (punkt 4)
Jens Lejhäll, regionutvecklare, avdelning Kultur och demokrati, VGR
(punkt 4)

1. Välkomna!

Mötets ordförande Stefan Lindborg hälsade alla deltagare välkomna och förklarade mötet öppnat.

2. Presentationsrunda för samtliga deltagare

Vi gick en runda där alla deltagare fick presentera sig. Antidiskrimineringsbyrån Fyrbodol/Integrationsforum mot rasism och Göteborgs Stadsmission höll fördjupad presentation om sin verksamhet, då dessa föreningar inte hade möjlighet att delta på föregående möte.

Antidiskrimineringsbyrån Fyrbodol/Integrationsforum mot rasism

Är en av 18 stycken antidiskrimineringsbyråer i Sverige som arbetar mot diskriminering utifrån diskrimineringslagen och dess sju diskrimineringsgrunder. Diskrimineringsbyråerna får årligt ekonomiskt bidrag från MUCF. Ger råd och stöd till personer som upplever diskriminering, håller utbildningar på området och bedriver opinionsbildning. Antidiskrimineringsbyrån

Fyrbodol/Integrationsforum mot rasism har fokus på geografiska området Fyrbodol. Föreningen har två större evenemang årligen; dels Mänskliga Rättighetsdagen Fyrbodol 24/10 för att uppmärksamma FN-dagen och dels internationella kvinnodagen 8 mars. Årets MR-dag kommer fokusera på svensk självbild och dess påverkan på åldersdiskriminering och Islamofobi. Mer information om dagen finns på följande länk: <https://integrationsforum-adb.se/verksamheten/m%C3%A4nskliga-r%C3%A4ttigheter-44281573>

Göteborgs Stadsmission

Organisationen har funnits i Göteborg sedan 1950-talet och erbjuder akut hjälp, långsiktigt stöd samt bedriver strategiskt arbete och påverkansarbete för mänskliga rättigheter. Är röstbärare för människor i utsatthet. Frågorna som är centrala för organisationen är bland annat hemlöshet, fattigdom, beroende och skadligt bruk, arbetslöshet samt psykisk ohälsa.

3. Godkännande av dagordningen, inklusive anmälan av övriga frågor

Dagordningen godkändes.

Som övriga frågor under punkt 6 önskar beredningen för mänskliga rättigheter lyfta tvärsamråd 2024 och tillsättning av ledig plats i samråd mänskliga rättigheter.

4. Fördjupning: Invånarens digitala delaktighet och tillit

Maria Larsson och Jens Lejhall, regionutvecklare VGR/processledare och medarbetare i Västsvensk kraftsamling digitalisering inledde dagens fördjupning med presentation om kraftsamlingen.

Västsvensk kraftsamling digitalisering är en av fyra kraftsamlingar i den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021-2030. Kraftsamlingen har fem olika inriktningar varav en är invånarens digitala delaktighet. Fokus inom den här inriktningen är medie- och informationskunnighet, digitalt utanförskap och invånarnas perspektiv.

Maria och Jens fokuserade vidare på arbete som gjorts hittills i kraftsamlingen, statistik över Västra Götalänningarnas internetvanor samt gav tips på länkar för fortsatt lärande. Tips lämnades också om konferens "Digitalisering i människans tjänst" 28 november i Göteborg, information om konferensen och information om anmälan finns på länk: <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/omraden/digitalisering/digitaliseringsradet/konferens-digitalisering-i-manniskans-tjanst/>

Den power point-presentation som visades under mötet bifogas mötesanteckningarna.

Därefter följde dialog utifrån följande frågor:

- Vilka grupper eller vilka områden inom digitalisering behöver man särskilt uppmärksamma utifrån ett MR-perspektiv?
- Kan kraftsamlingen förstärkas/utvecklas utifrån mänskliga rättigheter? I så fall hur?
- Kan samrådets föreningar vara resurs i det fortsatta arbetet med kraftsamlingen? I så fall hur?

Följande inspel lyftes från samrådet i diskussionen:

Samrådets föreningar möter många människor som inte får sina rättigheter tillgodosedda idag på grund av digitaliseringen. Det här förstärker ett utanförskap och skapar ökad stress och ohälsa hos en målgrupp som redan befinner sig i utsatthet.

Alternativ saknas idag till digitaliseringen i stor utsträckning, till exempel "om du inte har bankID med mera kan du göra så här".

Tillgången till tekniken är ett stort problem för många människor. Det fungerar inte längre att enbart ha en smartphone, utan telefonen får inte heller vara för gammal för att bankID med mera ska kunna fungera.

Personligt ombud i Göteborg blir kontaktade av bibliotekarier i stor utsträckning som uttrycker förtvivlan. De får ge mycket stöd till en målgrupp som söker sig till biblioteken för digitala ärenden. Det här är en målgrupp som personalen behöver sitta med under hela processen, vilket innebär stor tidsåtgång och inte någonting som egentligen ingår i personalens arbetsuppgifter.

I många verksamheter har personalen ett begränsat uppdrag. Det innebär att man kan hjälpa människor med vissa delar i en process men inte med andra.

De människor som samrådets föreningar möter passar inte in de ramar som samhället ställt upp. Det fungerar exempelvis inte att beskriva sin situation med ett fåtal ord i ett digitalt formulär som enbart tillåter visst antal tecken.

Språkproblematik är en aspekt som i många fall skapar ett dubbelt problem när det kommer till digitaliseringen. Om man inte förstår svenska språket till 100%, blir det ytterligare ett hinder för att ta del av sina mänskliga rättigheter i det digitala samhället.

Statistik finns kring kön och ålder över internetanvändning, men det här hänger ihop med så många olika förutsättningar och aspekter. Att mäta data ur ett breddat jämlikhetsperspektiv utifrån fler bakgrundsfaktorer, ger en annan bild över läget. Undersökningar som görs i form av enkäter med mera når bara en liten del av målgruppen.

Samhällets aktörer har skyldighet att arbeta förebyggande och inte diskriminera. Men det missas ofta eftersom man inte tittar på dessa perspektiv, vilket får som följd att människors rättigheter inte tillgodoses.

Många av de människor som samrådets föreningar möter känner inte att biblioteken är till för dem. I många andra länder har man därför istället satsat på gratis wifi utomhus, vilket kan inkludera fler.

Ytterligare perspektiv att ha med sig kopplat till digitaliseringen är det som rör anhöriga och barn. VGR är tydliga med att barn inte får tolka åt sina föräldrar/närstående/vänner då det här inte är förenligt med FN:s barnkonvention, men digitaliseringen är ett område där barn går in och blir involverade i föräldrars frågor. Det här är ett exempel där barn får ta ett ansvar som de enligt barnkonventionen inte ska behöva axla.

När det gäller ansvarsfrågan behövs en kulturförändring för att tänka utifrån invånarens perspektiv istället för utifrån organisationens

perspektiv. Många gånger har den privata sektorn kommit längre än den offentliga i detta avseende.

Det finns människor som tycker det digitala samhället är mycket positivt, där det exempelvis fungerar bättre med digital delaktighet än med fysisk delaktighet. Men det finns också de som tror på konspirationsteorier och ställer sig utanför allt som har med digitalisering att göra. Utmanande att arbeta med dessa människor.

Det är viktigt att bära med sig att det för många av de människor som samrådets föreningar möter saknas tillit till myndigheter. När myndigheter då försöker förmedla att digitaliseringen inte är någonting farligt, då får individen detta budskap av aktörer som hen redan har tappat förtroendet för. Det är därför viktigt att personal bär med sig det här och har kunskap i bemötande. Civilsamhället kommer alltid att behöva ha en roll för de människor som inte litar på myndigheterna.

Viktigt att bära med sig att alla människor aldrig kommer att bli digitala. Bär man med sig det här så blir det också lättare att se vilka mänskliga rättigheter som inte kan tillgodoses digitalt och hur dessa rättigheter kan tillgodoses på annat sätt.

Det är också viktigt att inte glömma bort samverkan med civilsamhället, vilket alltid kommer behövas. Det civila samhället möter de svårnådda grupperna och är röstbärare för dessa, vilket är ett perspektiv som måste inkluderas i processer. Det civila samhället kan också slussa människor vidare, kan erbjuda utbildningar i mänskliga rättigheter och antidiskriminering till personal på Digidelcenter etcetera. Viktigt att det civila samhället har förutsättningar för att kunna ge stöd.

Digitaliseringen är en process som sker snabbt och där det pågår många pilotprojekt för att testa AI. Eftersom vi inte har hela bilden kan det här få stora negativa konsekvenser för människors rättigheter. Exempel ges från psykiatri där patient deltog i ett pilotprojekt och råkade tas bort ur systemet, vilket förhindrade utskrivning av medicin.

Bankerna är också en viktig aktör att få med för att ingen ska lämnas utanför i det digitala samhället.

Samrådet tackade Maria och Jens för en givande fördjupning och konstaterade att det finns anledning att återkomma i frågan.

5. Återkoppling från föregående möte och eventuella kompletteringar

Mötesanteckningar

Önskemål lämnades om att kallelse med dagordning för mötet och mötesanteckningar med bilagor sänds till både ordinarie representanter och ersättare.

Spelregler

Vi gick igenom de spelregler som samrådet pratade om på det föregående mötet. Följande kompletteringar gjordes: Information om aktuellt/på gång hos organisationerna kan mailas ut via Emma, men det kan också vara tillfällen då organisationerna vill lyfta aktuella utmaningar etcetera. Organisationerna kan i så fall höra av sig till Emma inför mötet eller lägga in detta som en övrig fråga på själva mötet.

Önskemål om fördjupat instuderingsmaterial om VGR:s ansvar och möjlighet till möte med hållbarhetsavdelningen finns. Emma återkommer i frågan.

Färdplan 2023-2026

Vi gick igenom den färdplan som samrådet påbörjade på det föregående mötet. Följande kompletteringar gjordes: Under "Områden att fokusera på" lades psykisk och andlig hälsa samt religionsfrihet till. Under "Aktörer att bjuda in" lades BUP och Beredningen för psykisk hälsa till.

Vi enades om att vi på det första mötet varje år tittar på färdplanen, så att den blir ett levande dokument för oss.

Samrådet ska ha fokus på frågor inom VGR:s ansvarsområde och där VGR har mandat att agera. I många fall tangerar det kommunernas arbete, men här får avvägning göras i konkreta fall. VGR har också många olika samråd och dialogformer, exempelvis har VGR:s fem delregionala nämnder i uppdrag att ha dialog med bland annat det civila samhället inom sina geografiska områden. Information om de delregionala nämnderna, deras arbete och kontaktuppgifter finns på följande länk:

<https://www.vgregion.se/politik/politisk-organisation/namnder-och-styrelser-for-halso--och-sjukvard/drn/>

Uppdaterad version av bilaga med spelregler och färdplan för samrådet 2023-2026 bifogas mötesanteckningarna, tillsammans med bilder över VGR:s olika dialogformer med det civila samhället.

6. Övriga frågor

Tvårsamråd 2024

Stefan och Anne-Marie informerade om att ett tvårsamråd planeras under våren 2024. Beredningen för mänskliga rättigheter kommer besluta om ärendet på sitt sammanträde 11 oktober.

Tillsättning av ledig plats i samråd mänskliga rättigheter

Varje samråd har 12 stycken platser, men samråd mänskliga rättigheter har startat upp med 11 deltagande föreningar. Under sommaren har en förening inkommit med intresseanmälan att ingå i samrådet, parallellt med att sondering pågår över föreningar som skulle kunna vara intressanta att bjuda in som deltagare. Tillsättningen av den sista platsen i samrådet blir ett ärende för beredningen för mänskliga rättigheter att besluta om.

7. Är det några frågor från dagens möte som ska lyftas vidare till beredningen för mänskliga rättigheter via presidiet?

Medskick till beredningen för mänskliga rättigheter via presidiet lämnades om att många personliga ombud upplever vanmakt idag. Deras uppdrag är att vara en hjälp till hjälpen, men nu råder en situation där dels hjälpen monteras ned, dels tillgängligheten till hjälpen försvåras. Bland annat har verksamheter som beroendecenter stängts ned och upplevelsen är att försörjningsstödet har blivit mycket svårare att få. Följden blir att människor inte får sina rättigheter tillgodosedda. Fler föreningar i samrådet vittnar om situationen. Exempelvis har Antidiskrimineringsbyrån Fyrbodals fått in ärende från individ kopplat till mottagning som stängts, vilket fick som följd att personens rättigheter inte kunde tillgodoses.

Önskemål lämnades om mer information om beredningen för mänskliga rättigheters uppdrag och arbete vid kommande samrådsmöte. Det här kan underlätta för föreningarna att avgöra vilka frågor som kan skickas vidare från samrådsmötet till beredningen.

På följande webblänk finns beredningens uppdragsbeskrivning, samt handlingar och protokoll till beredningens möten att ta del av:
<https://www.vgregion.se/politik/politisk-organisation/beredningar-kommiteer-och-utskott/bmr/>

8. Nästa möte 30 november

Vi diskuterade följande områden att belysa på kommande möten, 30 november och framåt:

Trafikförsörjningsprogram – Hållbara resor i Västra Götaland 2025-20XX.

Trafikförsörjningsprogrammet är det viktigaste dokumentet för utvecklingen av kollektivtrafiken. Här beskrivs hur kollektivtrafiken ska utvecklas och vart fokus på satsningar ska ligga. Revidering pågår av programmet och VGR:s avdelning för regional samhällsplanering undrar om samråd mänskliga rättigheter vill ha dialog på kommande samrådsmöte 30 november om inspel till programmet. Samrådet är positiva till det här.

VGR:s politiska beredning för psykisk hälsa

Den här beredningen tittar för närvarande på hur samverkan med det civila samhället kan ske. Ett förslag är att bjuda in företrädare för beredningen till möte med samråd mänskliga rättigheter kopplat till mänskliga rättigheter och psykiatri. Samrådet är positiva till det här. Medskick görs om att personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa och kontakt med psykiatri skulle kunna tillfrågas om deltagande vid ett sådant möte.

Hälso- och sjukvårdens kapacitet vid höjd beredskap och ytterst krig

Svenska Röda Korset har inkommit med förslag om att samrådet på möte framöver kan diskutera regeringsuppdrag som har lämnats till Socialstyrelsen att säkerställa hälso- och sjukvårdens kapacitet och driftsäkerhet vid höjd beredskap och ytterst krig. Samrådet är positiva till det här. Emma fortsätter dialog med den avdelning i VGR som ansvarar för frågan om när fördjupning i samrådet kan ske.

9. Utcheckning

Vi gick en runda med reflektioner av mötet. Givande möte med bra diskussioner, bra möte med högt i tak och intressant fördjupning, var synpunkter som lyftes i rundan.

Mötets ordförande Stefan Lindborg tackade deltagarna för dagens möte och förklarade mötet avslutat.

Antecknat av,

Emma Broberg

Hållbarhetsavdelningen

Västra Götalandsregionen

Mail: emma.broberg@vgregion.se

Telefonnummer: 0768-091954